

ва наступає спустя 10-15 лет. Складаюча ситуація на рынку споживання громадських благ тягнеться проблемою вибору оптимального об'єму. Капіталізація громадських благ неіменно влечет за собою обмеження основних свобод і базових цінностей людини. Теоретично єдиною причиною для обмеження свободи вибору споживання служать протиріччя між різними видами благ. В реальному житті корисність і вигода від споживання різних благ зростає. Так, наприклад, за даними багаточисельних досліджень, люди з вищим освітою живуть в середньому на 12-15 років довше. Фізично здорові люди довше і ефективніше працюють, високий рівень культури закономірно підвищує продуктивність і збільшує віддачу.

Принципальне відміння громадських благ від приватних заключається в визначенні цінності. Маржиналістська теорія базується на наявності прямої кореляційної залежності між рідкістю, цінністю і ціною, яку готовий платити споживач. Однак необхідно визнати, що економічна теорія до нинішнього часу «працює» тільки з матеріальними благами. Представителі маржиналістської теорії в певній ступені заклали основи використання людських якостей, умов життя для зростання капіталу, не піддаючи сумніву силу саморегулювання економіки. Вперше неефективність ринкових законів була піддана обґрунтованому теоретичному сумніву Джоном Мейрандом Кейнсом ще в 30-і роки ХХ ст. [2] В ході реформ основна увага приділяється розподілу капіталу між виробниками і державою на користь останньої. Виникає це на фоні системної капіталізації виробництва громадських благ і посилення матеріальної відповідальності людини, неіменно влечет за собою нерівномірне зростання з високими ризиками, углубляючи розрив соціальної і економічної пропасти між державою і людиною.

Список использованных источников

1. Милль Дж. С. Основы политической экономии /Джон Стюарт Милль. – М.: Прогресс. 1981. – 448 с.
2. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег/Джон Мейранд Кейнс. – М.: «Гелиос АРВ». 1999. – 352 с.
3. Индекс развития человеческого потенциала [Электронный ресурс] Гуманитарные технологии. Информационно аналитический портал. – Режим доступа: свободный <http://gtmarket.ru/ratings/human-development-index/human-development-index-info> (Дата обращения 15.01. 2017 г.)

Карпова Ирина Гораціївна, канд. пед. наук, доцент

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

УЧАСТЬ СТУДЕНТА У ВОЛОНТЕРСЬКІЙ РОБОТІ: НАБУТТЯ ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Волонтерський рух у світі має відносно молоді історію, вперше виник у Франції наприкінці 50-х років ХІХ ст., хоча звичай доброчинності, безкорисливої допомоги нужденним почали формуватися набагато раніше. В Україні, скажімо, ще в часи Київської Русі при князі Володимирі Великому закладаються підвалини вітчизняних традицій волонтерства, розвинуті пізніше доброчинною діяльністю українських православних братств, меценатством гетьманів Петра Сагайдачного, Івана Виговського, Івана Мазепи, Кирила Розумовського, добродійництвом видатних українських діячів культури, промисловців Грушевських, Рильських, Симириків, Терещенків та ін.

Не дивлячись на те, що волонтерство в сучасному розумінні з'явилося в Україні лише на початку 90-х років ХХ століття, розроблена достатня законодавча та науково-теоретична база питання, накопичений значний досвід волонтерської роботи.

Засади діяльності волонтерів визначають Закони України “Про добродійництво та добродійні організації”, “Про волонтерський рух”, “Про соціальні послуги”, “Про соці-

альну роботу з дітьми та молоддю”, наказ Міністерства України у справах сім’ї, дітей та молоді “Про затвердження Програми розвитку і підтримки волонтерського руху на 2005-2006 роки”, “Про внесення змін до деяких законів України (щодо волонтерської діяльності)”. Так, Закон України “Про соціальні послуги” трактує поняття “волонтер” як фізичну особу, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.

Науковці [4] визначають волонтерство як форму громадянської участі в суспільно-корисних справах, спосіб колективної взаємодії й ефективний механізм вирішення актуальних соціально-педагогічних проблем, а волонтерську роботу розглядають як різновид добровільної діяльності індивідів або груп, що здійснюється на основі загальних цілей, спрямованих на вирішення соціальних проблем, заради добробуту й благополуччя як окремих громадян, так і суспільства загалом.

Сучасні вітчизняні учені (Р. Вайнола, О. Давидюк, Л. Ільчук, А. Капська, Ю. Кривенко, Ю. Поліщук та ін.) [2; 3] зазначають, що волонтерська діяльність має відбуватися на принципах альтруїзму, безкорисливості, гласності, гуманізму, добровільності, милосердя, чуйності, співчуття, партнерства та ін., а, отже, люди-волонтери мають володіти якостями соціальної активності, толерантності, емпатії, моральної відповідальності, терплячості, комунікативності та ін., тими якостями, якими має володіти й кожний працівник соціальної сфери.

В сучасній Україні існує багато категорій населення, які потребують допомоги волонтерів. Окрім, традиційних (одинокі матері, пенсіонери, інваліди, багатодітні сім’ї та ін.) це категорії людей, поява яких пов’язана з подіями АТО на Сході України та анексією Криму: учасники АТО та члени їх сімей, а також внутрішньо переміщені особи. Як показує практика, держава часто не в змоззі вирішити всі проблеми зазначених груп населення, особливо такі, що пов’язані з їх соціальною адаптацією, реінтеграцією, організацією дозвілля в нових умовах проживання, наданням матеріальної допомоги в кожній конкретній ситуації.

Саме тому основними сферами діяльності волонтерів в Україні є соціальна галузь, культура, екологія, спорт та ін., а займаються волонтерством ті, хто працює при Центрах соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді (ЦСССДМ), члени різноманітних громадських організацій, батьки, пенсіонери, спеціалісти, які надають різноманітні послуги та ін. Найчисленнішою групою волонтерів в Україні є учні старших класів та студентська молодь.

Науковці [1], аналізуючи роль і значення волонтерської діяльності студента під час навчання у вищому навчальному закладі, підкреслюють, що волонтерська робота виступає важливим чинником соціалізації особистості студента, розвитку соціальної взаємодії, соціального обміну, соціальних норм, саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення особистості, підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до професійної діяльності. У процесі волонтерської практики майбутній соціальний педагог чи соціальний працівник має можливість набути навичок виконання професійних функцій (посередницької, організаційно-комунікативної, охоронно-захисної, соціально-педагогічної, діагностично-прогностичної, соціально-терапевтичної, профілактичної, корекційно-реабілітаційної), які максимально реалізуються саме у волонтерській роботі.

За дослідженнями соціологів, мотивами участі студентів у ній є, крім формальних (отримання заліку чи екзамену, інших пільг у навчанні), перш за все, зацікавленість у набутті досвіду професійної діяльності. При цьому перевага віддається індивідуальним формам роботи з клієнтами чи роботі у невеликих групах. Разом із тим, наукові дослідження [1] свідчать, що студенти часто не повною мірою усвідомлюють значні потенційні можливості волонтерської роботи у набутті професійних компетентностей. Так, наприклад, серед 403 студентів спеціальності “Психологія. Соціальна педагогіка” Дніпровського національ-

ного університету (на момент проведення дослідження - Дніпропетровського) лише 5,7% студентів виявили найвищий рівень мотивації у готовності до волонтерської роботи, натомість 37% - практично повну байдужість до означеного виду діяльності.

Отже, розвиток саме мотиваційної сфери у волонтерстві може сприяти становленню майбутнього фахівця і набуттю ним навичок своєї професії. При цьому, на нашу думку, доцільно виходити із ієрархії потреб (за А.Маслоу) і запропонувати студенту, виходячи з цього, різні види роботи, що будуть цікаві як самому студенту, так і його клієнтам (і можуть використовуватися ним у подальшій професійній діяльності): задоволення фізичних потреб (приготування їжі; організація спортивних змагань, фізичних вправ на свіжому повітрі під час роботи у притулку, центрі денного перебування, літньому таборі тощо); задоволення потреби у безпеці (розповсюдження екологічно чистих продуктів харчування; робота у колективі з метою розширення кола спілкування; робота спільно з правозахисними організаціями; отримання знань, умінь, навичок, які допоможуть у працевлаштуванні тощо); задоволення соціальних потреб (організація та участь у різноманітних соціальних заходах; адміністративна робота; менеджерська робота; робота у групі з представниками обох статей тощо); задоволення потреби у визнанні (представлення інтересів організації; керівництво групою; отримання престижної посади тощо); самореалізація (розробка власного соціального проекту; творча художньо-мистецька діяльність; викладацька або тренерська робота тощо) [2].

Особливо ефективним у професійному становленні, на нашу думку, є етап самореалізації, оскільки передбачає використання студентом не репродуктивних, а творчих, інноваційних форм і методів роботи, творчих підходів, нестандартного розв'язання різних завдань, особистої творчої роботи, скажімо, у процесі підготовки соціального проекту, підбору команди, партнерів проекту, розробки основних етапів його реалізації тощо.

В розвитку мотиваційної сфери студента-волонтера важливо використовувати й різноманітні методи заохочення: інформування університетської громади про заслуги волонтера (лист-подяка, інформування в соціальних мережах тощо); винагородження волонтерів; створення банку ідей волонтерів щодо покращення результативності їхньої роботи; можливість навчання у Школі волонтерів, на семінарах та тренінгах, участь у конференціях тощо з метою отримання нових професійних знань; винагородження окремих волонтерів за сукупний внесок групи та ін.

Отже, надання студентами-волонтерами різноманітних освітніх, культурно-просвітницьких, соціально-педагогічних, посередницьких, правових, інформаційних та інших послуг під час участі у різних соціальних проектах, роботі у закладах соціальної сфери створює умови для майбутніх фахівців не лише у їх соціальному, особистісному, а й професійному становленні.

Список використаних джерел

1. Бондаренко З.П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / З.П. Бондаренко. – К., 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nashaucheba.ru/v47083/бондаренко_з.п.
2. Волонтерство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/Volonterstvo.pdf>
3. Волонтерський рух в Україні : тенденції розвитку / Р. Х. Вайнола, А.Й. Капська, Н.Н. Комарова та ін. – К.: Академпрес, 2002. – 467 с.
4. Янц Н.Д. Основи діяльності волонтерів. Курс лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.studfiles.ru/preview/5454005/>